

Katehetsko pastoralna šola Celje

Bogdana Počivavšek

TABORIŠČE TEHARJE

Seminarska naloga za predmet:

ZGODOVINA CERKVE

Podčetrtek, na gregorjevo 2012

Ko sem se odločala za naslov seminarske naloge pri predmetu Zgodovina Cerkve, sem med predlaganimi naslovi izbrala **Taborišče Teharje**, saj se je moja mladost odvijala v tej župniji. Ker sem rojena sedem let po tragičnem dogajanju, v svojih mladih letih o tem nisem slišala in vedela ničesar. Verjetno so starši kaj vedeli, vendar nam otrokom o tem niso govorili. Tako sem še v odrasli dobi bolj slutila kot v resnici vedela za grozodejstva, saj o tem nihče ni upal na glas pripovedovati. Šele s prvo knjigo g. Leljaka sem dobila potrditev za slutnje. Potem sem spremljala še druge knjige, ki so opisovale povojna dogajanja in si ustvarila sliko takratnih dogodkov. Ob izbiri teme sem obiskala še g. Janeza Zdešarja, ki zadnja leta živi v Domu sv. Jožefa nad Celjem in je bil živa priča dogajanja, saj je pobegnil iz teharskega taborišča.

Svoje razmišljanje sem razvijala ob **skrivnostih žalostnega dela rožnega venca**, saj so taboriščniki preživljali svoj križev pot pod pobočjem hriba Svete Ane, od koder jih je bodril zvon in jih opogumljal z mislijo, da smo na tem svetu samo začasno in, da Gospod vidi njihovo trpljenje. V veri so zmogli prehoditi svoj križev pot do zadnje postaje in postali so neskončen zaklad za ves slovenski narod, mučenci današnjega časa, priprošnjiki za spravo, ki jo narod tako potrebuje!

Gospod je rekel Kajnu: "Kje je tvoj brat Abel?"

Odvrnil je: "Ne vem. Sem mar jaz varuh svojega brata?"

**In Gospod je rekel: "Kaj si storil? Glas krvi tvojega brata vpije iz zemlje k meni."
(1Mz, 9-10)**

Menim, da je naša dolžnost, da o tragičnih dogodkih, ki so razdelili slovenski narod, govorimo in pripomoremo k edinosti, ki je osnovni pogoj življenja v miru in slogi in tako za napredek naroda. Kristjani smo k temu še posebej poklicani. Upam, da bo pričujoča publikacija kamenček v mozaiku dogajanj, ki stremijo k istemu cilju.

Ki je za nas krvavi pot potil

Ko se je končevala druga svetovna vojna, so se ljudje vedno bolj zavedali, da bo v Jugoslaviji po vojni zavladal Titov komunizem. Spominjam se pripovedi svojega očeta, ki je konec vojne pričakal kot izseljenec v Srbiji. Ob večerih so se zbirali okoli radijskega sprejemnika in lovili vesti. Radio London je nenehno ponavljal: "Jože bo še zelo bogat mož," kar je pomenilo, da svetovne velesile namenjajo Jugoslavijo Titu. Izseljenci so pričakovali dogodke nemočni in čakali na vrnitev, prebivalci ljubljanske pokrajine pa so se v strahu pred komunističnim režimom odločali za umik na Koroško.

Ljudje so med vojno spoznali način delovanja komunistične partije, likvidacije in nasilje, pred katerim so se mnogi iz Notranjske in Dolenjske zatekli v Ljubljano ali ustanavljali vaške straže in kasneje domobransko vojsko za svojo varnost. Prebirali so "Črne bukve" in drugo literaturo, ki je opozarjala na red, ki ga je obljubljal komunizem. Njegovi propagandi so verjeli predvsem mlajši in delavski razred, ki je živel v stiskah, zato so radi prisluhnili utopičnim idejam o bratstvu in enakosti, ljudje z življenjskimi izkušnjami pa so takšno propagando sprejemali z dvomom.

Marxovo razmišljanje, da prava sreča ljudstva zahteva, da se vera uniči, je od njegovih naslednikov zahtevala, da izkoreninijo vero iz ljudskih src. **"Dol z religijo"**.

Njihova glavna naloga je bilo širjenje ateističnih nazorov. Kristjani na Slovenskem so vedeli, da so privrženci marksistične ideologije pripravljani tudi na fizično iztrebljanje sovražnika, kot je že leta 1941 izjavil Tone Tomšič v časniku Delo. Ocenjevali so, da je takšnih sovražnikov, ki ne bodo podlegli njihovi propagandi in bodo tako kvarno vplivali na ostale, približno odstotek. Likvidacije so se začele že kmalu po prenehanju pakta Hitler-Stalin in med prebivalstvom vzbujale strah.

V takem vzdušju so prebivalci ljubljanske pokrajine dočakali leto 1945 in se v pomladnih mesecih mnogi odločili, da se začasno umaknejo z jugoslovanskega ozemlja.

Dolge kolone ljudi, vozov in vprežne živine so se pomikale proti Gorenjski in Alpam ter se čez prelaz Ljubelj in skozi predor, ki so ga gradili Nemci, zgrinjale proti Celovcu. Verjetno mnogi niso načrtovali umika iz Jugoslavije, temveč so se samo začasno želeli umakniti iz Ljubljane nekam na Gorenjsko in se vrniti, ko bi se razmere izkristalizirale. O tem nam je po vojni pripovedoval salezijanski duhovnik, ki je prvo leto izgnanstva pomagal Slovincem v Srbiji pripraviti ozimnico in tako preživeti prvo zimo. Leta 1942 se je, ker ga je iskal gestapo, iz Srbije umaknil v NDH in od tam v Ljubljano. Ni imel vzroka za beg. Želel se je le umakniti iz Ljubljane na Gorenjsko, a psihoza, ki je vladala med umikom, je povzročila, da je pot nadaljeval. Po vojni je oskrboval župnijo Kamen na avstrijskem Koroškem. Podobno zgodbo je pripovedoval tudi Gorenjec, ki je pozneje zaradi pritiskov, ki so jih na njegovo družino izvajali novi oblastniki, pobegnil v Nemčijo in ostal tam: "Med umikom se je pri naši družini oglasil študent, ki je rad videl mojo sestro. Ta se mu je želela pri begu pridružiti, čemur pa je oče nasprotoval, saj nista bila poročena. Ker je vztrajala, da gre, je oče nagovoril še mlajšo hčer, naj odide s sestro, da ne bo pohujšanja. Nikoli več ju nismo videli."

V taborišču pri Celovcu so se begunci dovolj hitro organizirali, začele so delovati šole, steklo je normalno taboriščno življenje. Taborišče so upravljali Angleži.

Partizanska vojska je prodrla na Koroško, XIV. divizija skoraj do Gospe Svete.

19. 5. 1945 sta se sestala angleški general Toby Low (pozneje poznan kot lord Adligton) in polkovnik jugoslovanske vojske Ivanović. Sporazumela sta se, da se bo partizanska vojska umaknila iz Koroške, v zameno pa naj bi jim britanska vojska predala vse ubežnike. Šlo je za kupčijo.

V taborišču v Vetrinju so se vedno bolj širile govorice, da bodo Angleži begunce prepeljali v Italijo in od tam v Ameriko.

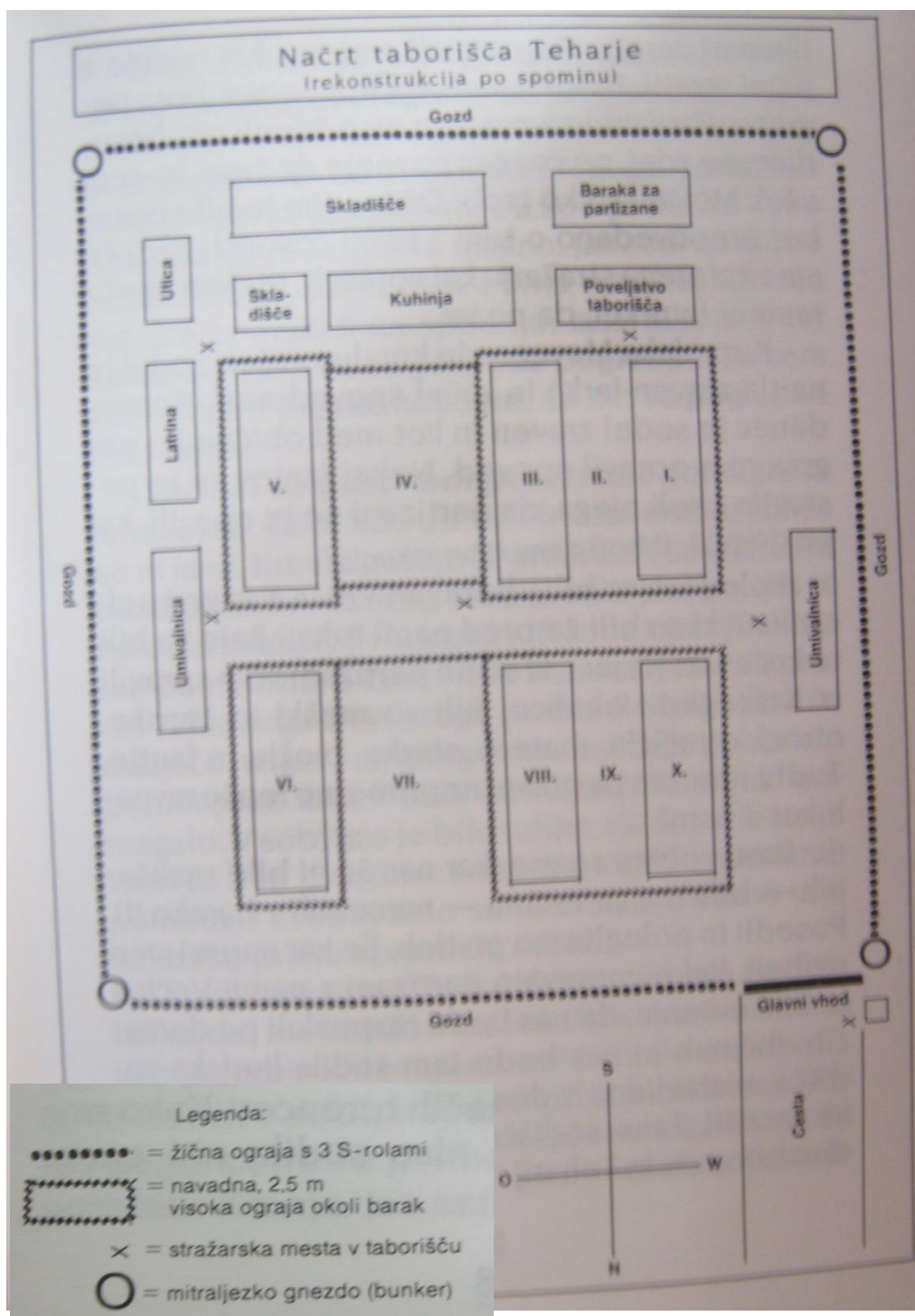
24. maja so se partizani umaknili iz Koroške in tega dne so bili vrnjeni prvi ubežniki. V dobri veri, da potujejo proti Italiji, so prve transporte zelo hitro napolnili. A kaj kmalu je sledilo grenko spoznanje. Razočaranje, ki je bilo posledica spoznanja o angleškem izdajstvu, je hromilo begunce še v taborišču na Teharjah, da niti pomislili niso na beg. Le redki, ki so pobegnili že z vlaka, so v taborišče v Vetrinju prinašali vesti o izdajstvu, vendar jim dobronamerni Slovenci sprva niso verjeli. Tako so se konvoji vrstili vse do posredovanja dr. Meršola pri zaveznikih, ko je dosegel, da civilistov niso več vračali. Vračanje beguncev se je končalo 4. junija 1945.

V govoru, ki ga je imel tov. Tito 26. 5. 1945 v Ljubljani, je z balkona Univerze ponosno izjavil, da je: "Roka pravice že dosegla ogromno večino izdajalcev naroda, le manjšini se je posrečilo pobegniti pod okrilje pokroviteljev izven našega naroda ... Vendar ti ne bodo nikdar več zrlí naših prelepih planin ... Če bi se to zgodilo, bo trajalo le krajši čas!" (prim. politkomisar, 2008) in tako napovedal množične poboje

Ujetnike so transportirali z vlaki v Škofove zavode v Šentvidu pri Ljubljani, od koder so jih vozili na morišča v Kočevskem rogu ali v taborišče Teharje pri Celju. Tu so jih po kratkem sojenju večino usmrtili s streljanjem v bližnji in daljni okolici ter s trupli napolnili strelske jarke, rudniške rove, brezna in plitve grobove, ki so jih zaporniki izkopali sami.

Taborišče na Teharjah so začeli graditi že prve dni maja 1945 na lokaciji, kjer so že prej stale barake, ki jih je uporabljal okupator za urjenje Hitlerjeve mladine. Barake, ki jih je zgradil okupator, so imele lesene pode in tekočo vodo, nove barake pa so bile postavljene na zemljo brez podov in pohišstva, saj naj bi jih zaporniki uporabljali le kratek čas.

Barake so obdali z bodečo žico in okoli naredili čistino, da je bil beg onemogočen.

Načrt taborišča po spominu sem našla v knjigi "Spomini na težke dni" J. Zdešarja str.27

Ki je za nas bičan bil

Begunce, ki so jih iz taborišč v Avstriji pod pretvezo, da jih bodo prepeljali v Italijo, Angleži izročili partizanom, so vrnili v Jugoslavijo po različnih poteh. Veliko jih je bilo pripeljanih na celjsko železniško postajo. Tam se je začela nova postaja križevega pota. Že med transportom so jih na različnih postajah partizani, ki niso bili Slovenci, oropali obleke in čevljev. Včasih so kar v vagonu slekli in sezuli ujetnike in z njimi zamenjali svojo obleko. Tako so nekateri pripotovali v Celje v spodnjem perilu in kar take so nagnali iz vagonov. Tu jih je pričakala vojska slovenskih partizanov, ki so jih pospremili s psovkami vse do taborišča na Teharjah: "Aha, k... bele, sedaj vas pa imamo! Ste mislili, da vas bodo Angleži sprejeli z odprtimi rokami, pa ste se zmotili! Prasice bele, morilci in izdajalci, sedaj ste pa v naših rokah!"

Najprej so zahtevali, da iz vrste takoj izstopijo oficirji in podoficirji, ki so jih uvrstili v kolono med ostale domobrance in civiliste, pri čemer so z njimi ravnali še posebej grobo.

Postavili so jih v vrste po štiri in kolona je krenila, ob straneh so na konjih jezdili partizani. Med korakanjem so ujetniki morali vzklikati: "Mi smo izdajalci in morilci slovenskega naroda!" Priganjalci so zahtevali, da ob vsakem koraku kričijo po en zlog, hkrati pa so jih mešali s štetjem. Včasih so šteli ena-dva, drugič pa ena-dva-tri ... Če niso kričali dovolj glasno, so jih pretepali z biči in se mednje zapodili s konji. Nekateri ujetniki so kričali: "Nismo izdajalci ..." A kmalu je sledil udarec kot kazen.

Pred vzponom v bližini Bukovžlaka so morali leči na tla in poljubiti zemljo, ki so jo izdali. (prim. "Spomini na težke dni", Janez Zdešar)

Tudi domačini, ki so stanovali ob cesti, ki vodi proti taborišču, vedo povedati mnogo podobnih zgodb. Posamezne podrobnosti so še bolj strašljive. Pripovedujejo o surovosti partizanov tudi do civilistov, žensk in otrok.

Precej takih zgodb je zbral Roman Leljak, ki je po srečanju s svojcem umorjenih začel raziskovati in zbirati zgodbe že v 90. letih prejšnjega stoletja, vendar so bili le redki pripravljeni govoriti o tem.

V ljudeh, ki so živeli v okolici taborišča in ob poti do tja, so dogodki pustili strah, ki je tako močan, da še sedaj mnogi niso pripravljeni pričati o tem.

Matjaž Klepec v svoji knjigi "Teharje so tlakovane z našo krvjo" opisuje, da tudi ženskam niso nič prizanašali. Prav tako so morale vpiti: Me smo izdajalke slovenskega naroda, prav tako poljubljati zemljo in prav tako so jih tepli ...

Kdor je padel in ni takoj zopet vstal, tega so na mestu pobili. Pobiti so ležali na cesti kot razmetana polena.

Skupina na koncu kolone je začela vpiti: "Mi smo revčki," ker zaradi kričanja tako niso vedeli, kaj naj vpijejo. Fante so odrezali od kolone, jih pognali na cesto in vse pobili ...

Ki je za nas s trnjem kronan bil

Ob prihodu v taborišče so ujetim domobrancem pobrali prav vse, kar so imeli. Obdržati so smeli le spodnje perilo in obleko ter čevlje. Vse, kar je bilo vrednega (ure, denar, poročne prstane in verižice), so na krožnike pobirali mladoletni stražarji. Potem so domobrance po zaslišanju razdelili v tri kategorije: A, B in C.

A – mladoletni

B – tisti, ki so se pridružili po januarju 1945

C – tisti, ki so bili dalj časa v vojski

Oficirji in podoficirji so bili v skupini, ki je bila najbolj izpostavljena spletkam in mučenju. Kogar so odpeljali v bunker, se je vrnil popolnoma uničen, ker so jih tam nečloveško pretepali.

Janez Zdešar v svoji knjigi pripoveduje, da so že 1. junija zvečer prihrumeli tovornjaki, na katere so nalagali ljudi, ki so jih poklicali. Med klicanjem je želel ugotoviti, po kakšnem vrstnem redu kličejo, vendar ni mogel. Ko so tovornjaki odpeljali, se je čez nekaj minut zaslišalo streljanje. Naslednji dan so izvedeli, da so nekateri s tovornjaka pobegnili, govorilo se je o številki 35. Ujetniki niso imeli zvezanih rok in se jim je beg zato lažje posrečil.

Naslednjo noč so se odvozi nadaljevali, vendar so sedaj zvezali za roke po dva skupaj.

Jetniki v taborišču pa so dneve preživljali na žgočem soncu ob obiranju uši, skopih obrokih in spletkah ječarjev. Med sabo so se bodrili z zgledi mučencev, saj so kmalu spoznali bridko resnico o svoji usodi.

Četrtega junija so premestili ujetnike iz skupine A v barako I; v barako II so dali skupino B; skupina C pa je bila na prostoru IV. Tako je sam (J. Zdešar) prebil na planem vse dni od 4. junija pa do bega 21. 6. Ležali so na pesku, ki je prekrival žlindro pod njim.

Vstajali so ob sedmih, pred tem niti glave niso smeli dvigniti. Težko je bilo za tiste, ki so imeli drisko, saj so potrebo morali opraviti kar v hlače ali leže na tleh poleg sebe. Fanta, ki je nekoč vstal nekaj pred sedmo in prosil za stranišče, je stražar neusmiljeno ustrelil in ga pustil, da se je mučil, dokler ni umrl. Nato so ga odnesli.

Nekega dne so mednje prinesli dve kadi, v katere so odtlej opravljali potrebo pred očmi vseh, saj so bili na prostem. **Vzeli so jim vse človeško dostojanstvo!** Stražarji so se jim posmehovali, posamezniki pa so uporabljali še krutejše metode mučenja. Pretepali in mučili so jih kar med stražarjenjem, da so zapolnili svoj čas in zadostili svojim sadističnim muham. Domobranec je npr. moral prijeti stol pri nogah, nanj so naložili dve opeki, in s tem bremenom počepati. Roke je moral imeti iztegnjene. To je neznosno težko še za zdravega človeka, kaj šele za izmučenega ujetnika! Če kdo tega ni zmožel, ga je neusmiljeno pretepel in izbral drugega. Tako je lahko mučil tudi celo uro. (prim. J. Zdešar)

Ki je za nas težki križ nesel

Dr. Janez Zdešar mi je v pogovoru potrdil dejstvo, da so bili stražarji večinoma mladi fantje, ki so bili verjetno nasilno mobilizirani v partizansko vojsko in so se zavedali, da morajo ravnati tako, kot so, ker bi drugače lahko končali svojo pot med žrtvami. Se sploh zavedamo, kakšno breme jim je bilo naloženo! Prav gotovo so se sramovali lastnih dejanj, in če so preživeli, so to tragiko celo življenje nosili s sabo. Težko je bilo to s komer koli deliti, tudi z zakoncem. Dejstva so pritiskala na njihovo vest. Razmišljam, kakšne posledice imajo grozote, ki so se dogajale pred več kot šestimi desetletji, še na današnjo družbo. Kako bi lahko starši, ki so nosili na sebi takšen greh in so se zato sami sebe sramovali, vzgajali svoje otroke v ponosne in poštene Slovence? Ali lahko človek, ki sam sebe ne ceni, sploh pravilno vzgaja?

Prav tako težek križ so nosili tudi svojci pobitih, saj so jih dolga desetletja obravnavali kot drugorazredne državljane! Ne samo, da so bili materialno prikrajšani, saj so mnogim odvzeli premoženje in niso bili upravičeni do štipendij in drugih ugodnosti; **bili so tudi moralno diskvalificirani**. O tem pripovedujejo zgodbe, ki so med drugim objavljene tudi v oddaji "Moja zgodba" na Radiu Ognjišče. Ko sem poslušala mnoge izmed njih, sem se spraševala, kaj in kdo ustvarja javno mnenje, da imamo ljudje še vedno tak površen odnos do teh dogodkov? Mnogi izražajo mnenje, da ta tematika nas ne zadeva?!

A vendar! Če **predsednik države** na vprašanje o tem (čeprav nepripravljen!) odgovori, da je **to drugorazredna tema**, kako bi se čudila preprostemu, zavedenemu Slovencu!

Žal so taka mnenja nekaterih preveč odmevna in s tem vplivajo na javnost, medtem ko krasna razmišljanja strokovnjakov sliši le peščica prosvetljenih! Tak je bil npr. govor akademika dr. Trontlja na slovesnosti ob dnevu spomina na žrtve totalitarnih sistemov na Ptuju 24. avgusta 2011

"A ni šlo samo za maščevalnost. Vsi trije totalitarizmi so šli še korak dlje. Likvidirali, kot se je tedaj reklo, so tudi ljudi, ki so bili po vseh možnih, tudi njihovih merilih nedolžni, ki niso nikomur storili nič žalega, a se je nekomu zazdelo, da bi utegnili kdaj delovati kot nasprotniki novih režimov. Torej so jih pomorili preventivno.

Človeku, ki se ga je oblast odločila znebiti, so najprej odvzeli dostojanstvo človeškega bitja. S tem so žrtvi ukinili tudi status človeškega bitja. Bitja, ki mu med drugim dolgujemo sočutje, ker je eno naših, naše vrste.

Razčlovečenje žrtve je bilo torej prvi korak zločina, je bilo uvod v naslednja okrutna dejanja in priprava za končni umor. Zato je bilo treba človeka ponižati, preimenovati. V povojni Sloveniji je postal izdajalec, okupatorjev sodelavec, vojni zločinec, črnoborzijanec, kulak. Kot tak je izgubil vse pravice, tudi pravico do sočutja. Tako označen nesrečnež četam krvnikov ni več zbujal moralnih pomislekov. Njihovo strahotno delo je bilo lažje.

Vendar je groza umorov, ki so jih opravljali na ukaz, nekaterim vseeno šla do živega. Te ljudi so psihiatri videvali še dolga leta.

Zločin je prizadel tudi nekatere od tistih, ki so ga zaukazali. Vem za intimno tožbo znanega revolucionarja – o njem je bilo rečeno, da je imel hudo okrvavljene roke. Dolžnost varovanja zdravniške skrivnosti mi prepoveduje, da bi povedal ime. »Vsako noč prihajajo ... Oni, ki sem jih dal pobiti ... Hudo je. Vsako noč mi prihajajo pred oči in me mučijo. Bojim se umreti. Čakajo me ...«

Danes po svetu in pri nas umirajo še zadnji udeleženci tega strahotnega početja. Mnogi z olajšanjem pomislijo, češ, s tem bo v kratkem konec tudi moreče sence, ki visi nad narodom, ki je dedič teh grozot. Nekateri mislimo drugače. Mislimo na grenkobo krivic, ki so prizadele tudi naslednji in morebiti še en rod Slovencev. Mislimo na spremenjene moralne standarde današnjega rodu Evropejcev in Slovencev. Ne vemo, ali naj del krivde pripišemo moralnemu bremenu treh totalitarizmov. O nečem pa smo prepričani. Zgroženi smo nad površno krivičnostjo nekaterih komentatorjev in zagrizeno sovražnostjo drugih. Mislim na avtorje številnih pisem bralcev naših časopisov in na anonimne pisce pogosto vulgarnih spletnih odzivov na resne razprave o teh temah."

Z vsjo pieteto je spregovoril o dogajanjih! A mediji so slovesnosti namenili le malo pozornosti!

Ali če samo pomislim na pretresene obraze članov komisije za povojna grobišča ob odprtju Hude jame ali ob prvi obletnici tega dogodka! In vendar so to možje, ki so doživeli že marsikaj, a so jih ti prizori popolnoma potrli!

Kaj je z nami, Slovenci, da nas nič več ne more pretresti? Je vse to posledica zločinov, ki so se dogajali? Je to posledica strahu, ki je hromil slovenski narod dolga desetletja? Ko že več kot dve leti hodim na molitveno uro za spravo slovenskega naroda na Teharje, kjer nas je navadno le kakih deset, me to vprašanje vedno vznemirja.

Kako dolgo bomo še nosili breme teh dogodkov? Se ga večina Slovencev sploh zaveda? Ali ne doumemo, da je za ozdravitev treba najprej priznati, da si sploh bolan?

Šest korakov, ki so potrebni za spravo, je navedel dr. Bojan Žalec na predavanju v Laškem(okrogla miza Radia Ognjišče o spravi) prejšnji teden:
priznanje, obžalovanje, opravičilo, odprava jeze in sovraštva, zagotovilo, da se zločin ne ponovi, in poprava škode.

Seveda je glavno breme pravnega dogajanja na akterjih in njihovih potomcih, a vemo, da kadar zboli en ud, trpi celotno telo. Tako celoten slovenski narod nosi breme teh dogodkov, ki so ga zaznamovali pred mnogimi leti, čeprav si tega ne priznamo!

Ki je za nas križan bil

Iz taborišča na Teharjah so jetnike večinoma ponoči, nazadnje pa tudi podnevi, odvažali na lokacije v bližnji in daljni okolici, kjer so jih pobili. Zločincem se je mudilo, saj je pretela amnestija! Nekateri so postrelili, druge so metali v brezna žive, zopet druge so, po pripovedovanju, knapi na ukaz potolkli s krampi. S trupli so napolnili strelske in protitankovske jarke v bližini Celja, opuščene rudniške rove v Zasavju in naravna brezna. Mnoge so le slabo pokrili, tako da so morali okoliški domačini sami ukrepati, saj zaradi smradu, ki se je širil, skorajda niso mogli živeti.

Le redkim posameznikom je uspelo pobegniti in večina teh je potem odšla v Argentino za svojci, ki so tja odšli čez Italijo in Francijo že iz taborišča v Vetrinju. Tudi blaženi p. Pij je svetoval to lokacijo. Vsi narodi namreč, ki so prihajali tja, so lahko obdržali svoje narodno bogastvo. Tako so se tudi Slovenci dobro organizirali in lahko se je tam zgodil "slovenski čudež". Obdržali so svojo identiteto in zaradi prisilne preselitve ohranjali "sveto podobo domovine" v svojih srcih. Ljubezen do nje so prenašali na potomce. Ceniti znajo tisto, česar mi doma ne znamo! Pomislimo, koliko uspešnih posameznikov je izšlo iz dediščine izseljencev v Argentini! Naj nas spodbudi misel na Pedra Opeko, na kardinala Rodeta in Ambrožiča, na množico literarnih ustvarjalcev, pevcev, na uspešne podjetnike ...

Množica obsojenih, ki so odhajali na morišča molče z molitvijo v srcih "kakor ovca, ki pred svojimi strižci umolkne", je prispevala svoj delež k trpljenju našega Odrešenika! Kolikšen vir energije, ki vsekakor mora roditi blagoslov za našo prelepo deželo! Ko se oziram na prehojeno pot naše samostojne države, se mi kot mnogim utruje zavest, da je vse to trpljenje že rodilo sadove!

Kako zlahka smo v primerjavi z drugimi bratskimi narodi uspeli doseči svojo samostojnost! Kako so se v bližnji preteklosti zgodili dogodki (afera bulmastifi), ki so razkrinkali pokvarjenost vladajočega razreda. Če bi se to ne zgodilo, bi nas še dolgo vodili ljudje, ki jim usoda države in naroda sploh ni pomembna! Pomembno jim je le to, kako se ohraniti za krmilom države, in njihovi lastni interesi!

Blagoslovi, ki so rezultat žrtev poveljnih pobojev, lahko Slovenijo popeljejo na novo pot.

Prepričana sem, da nobena prošnja, ki bo naslovljena na vsemogočnega Boga in poslana preko žrtev poveljnih pobojev, ne bo ostala neuslišana! Začnimo uporabljati to bližnjico predvsem v dveh skupnih prošnjah: za mir in za nove duhovniške poklice, saj bi verjetno marsikateri fant, ki je končal v Hudi jami in drugih grobiščih, izbral tak poklic!

Molimo za mir in spravo v slovenskem narodu ter se žrtvam poveljnih pobojev priporočajmo za pomoč!

**Bog daj, da se spominski park Teharje dokončno uredi po načrtih tako, kot ga je zasnoval arhitekt, in naj bo tih opomnik,
DA SE KAJ TAKEGA NIKOLI VEČ NE BI ZGODILO.**

Viri in literatura:

Dr. Janez Zdešar – pogovor pri sv. Jožefu v Celju 3. 3. 2012

Janez Zdešar: Spomini na težke dni (Družina 1990)

Matjaž Klepec: Teharje so tlakovane z našo krvjo (samozaložba, Buenos Aires, 1973)

Roman Leljak: Teharske žive rane – Huda jama (Radenci: Atilova knjiga, 2009)

Poročilo Komisije vlade RS za preučevanje prikritih grobišč (1, 2 in 3) Založba Družina

Terezija Potočnik: Taborišče Teharje in amnestija 1945 (Diplomsko delo 17.6. 2009)

MMC blog:Politkomisar (2008). *Tito v osvobojeni Ljubljani v bran slovenskim nacionalnim interesom.*

<http://www.rtv slo.si/blog/politkomisar-50ok/tito-v-osvobojeni-ljubljani-v-bran-slovenskim-nacionalnim-interesom/13142> (pridobljeno 24.4.2012)

<http://www.ijpucnik.si/media/Joze%20TRONTELJ%20V%20iskanju%20izgubljenega%20socutja.pdf> (pridobljeno 24.4.2012)

Kratek povzetek:

Taborišče Teharje, ki je bilo zgrajeno v letu 1943 za potrebe okupatorja, so maja 1945 partizani razširili in uporabili za potrebe koncentracijskega taborišča za "sovražnike ljudske oblasti". Vanj so v maju in juniju sprejemali ujete domobrance, ki so jih Angleži z ukano po dogovoru s partizani vrnili iz Koroške. Med njimi so bili tudi civilisti, ženske in otroci. Sem so pripeljali tudi mnoge Slovence, ki so jih zaradi osebnih zamer ali hlepenja po njihovih dobrinah aretirali na domovih in jih prav tako brez posebnega sojenja likvidirali.

Marksistična ideologija je že v pripravi na revolucijo predvidevala likvidacije razrednih sovražnikov in tako je "krivda" mnogih žrtev poveljnih pobojev le v tem, da so verovali.

3. 8. 1945 je začela veljati amnestija, zato so likvidatorji hiteli s svojim delom. V taborišču Teharje je bilo obsojenih 405 jetnikov, za katere obstajajo dokumenti, za druge pa obstajata le dva seznama. V svobodo jih je po amnestiji odšlo 369, drugi pa so kazni prestajali v kazenskem taborišču, v katero se je koncentracijsko taborišče spremenilo jeseni 1945. Teharje je kraj, kjer je zlo pokazalo vso svojo kruto resničnost.

Kristus je napovedal: " ... preden se bo to zgodilo, bodo nad vas dvigali roke, preganjali vas bodo, izročali v shodnice in ječe in zaradi mojega imena vas bodo vlačili pred kralje in oblastnike." (Lk 21,12)

In: "Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasramovali, preganjali in vse húdo o vas lažnivo govorili."(Mt 5,11)

Naj žrtev "**poveljnih prebivalcev taborišča**" izprosi spravo v slovenskem narodu!

